

SKARGOWOŚĆ W POLICJI JAKO GWARANT BEZPIECZEŃSTWA

COMPLAINTS IN THE POLICE AS A GUARANTOR OF SECURITY

Zygmunt Dudek

ABSTRAKT

Policja jest jedną ze służb powołanych przez społeczeństwo dla zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego, wyposażoną w szczególne kompetencje, w tym w prawo do użycia siły. Przedstawiciele tej formacji winni zatem unikać zachowań, które mogłyby pozbawić ją wiarygodności i podważyć jej autorytet w oczach opinii publicznej, zwłaszcza, że wiele uprawnień przyznanych Policji pozwala na ingerowanie w sferę obywatelskich wolności i praw. Prawo obywateli do składania skarg na działanie funkcjonariuszy Policji ma przede wszystkim na celu umożliwienie im sprawowania swoistej kontroli nad tymi decyzjami policjantów, które w ocenie społecznej wymagają weryfikacji.

Celem artykułu jest przybliżenie tematyki związanej z procedurą składania i rozpoznawania skarg na zachowanie funkcjonariuszy Policji.

W pracy dokonano omówienia problematyki skargowości dokonano analizy obowiązujących w tym zakresie przepisów prawnych oraz wytycznych służbowych.

Obywatele stawiają Policji wysokie wymagania w zakresie podejmowania działań mających na celu zapewnienie im bezpieczeństwa. Egzekwując realizację tego obowiązku, narzucają Policji konieczność wnikliwej analizy wszystkich aspektów tej problematyki. Najistotniejsze jest to, aby działalność funkcjonariuszy Policji była zbieżna z oczekiwaniami społeczeństwa.

SŁOWA KLUCZOWE

skarga, Policja, bezpieczeństwo, porządek publiczny

ABSTRACT

The Police is one of the services established by society to ensure security and public order, equipped with specific competences including the right to use force. Therefore, representatives of this formation should avoid behaviour that could deprive it of its credibility and undermine its authority in the eyes of the public opinion, especially since many powers granted to the Police allow it to interfere with the sphere of civic freedoms and rights. The right of citizens to submit complaints about actions of the Police officers is primarily aimed at enabling them to exercise specific control over those decisions of the Police officers which, in the opinion of the public, require verification.

The aim of the article is to present the topics related to the procedure of submitting and examining complaints against decisions of the Police officers.

In order to discuss the issue of complaints, applicable legal provisions, official guidelines and scientific literature were analysed.

Citizens place high demands on the Police in taking action aimed at ensuring their safety. By enforcing the implementation of this obligation, they impose on the Police the need for a thorough analysis of all aspects of this issue. The most important thing is for the activities of the Police officers to be consistent with the expectations of the society.

KEYWORDS

complaint, Police, security, public order

Policję należy bez wątpienia postrzegać jako instytucję szczególną, odpowiedzialną za realizację specjalnych zadań na rzecz społeczeństwa, jakimi są ochrona bezpieczeństwa osób i mienia oraz utrzymywanie porządku publicznego. Jako formacja siłowa – zmilitaryzowana, dysponująca szerokim wachlarzem środków przymusu bezpośredniego, silnie zhierarchizowana, oparta o zasadę rozkazodawstwa, z własną etyką zawodową – występuje w charakterze gwaranta jednej z najważniejszej potrzeby człowieka, którą jest poczucie bezpieczeństwa. W celu wykonywania ustawowych zadań funkcjonariusze tej formacji

korzystają z szeregu uprawnień¹, nierzadko dotkliwych dla obywateli, ingerujących w ich podstawowe wartości, takie jak wolność człowieka, jego godność, nietykalność osobista czy szeroko pojęta prywatność życia. Istotnym jest, aby przy wykonywaniu czynności służbowych policjanci szanowali podstawowe prawa człowieka, działając jednocześnie bezstronnie i w granicach prawa.

W XXI wieku zapewnienie bezpieczeństwa przez Policję jest nie lada wyzwaniem, a bez skutecznego współdziałania ze społeczeństwem – wręcz niemożliwym. Dzięki profesjonalnej realizacji zadań, kompetencji funkcjonariuszy i autentycznej obecności w życiu lokalnych społeczności zyskała ona autorytet, spotyka się z akceptacją, zaufaniem, a mimo to niejednokrotnie dochodzi do konfliktów będących następstwem bezpośredniego kontaktu jej przedstawicieli z obywatelami. Występowanie owych sporów, będących ze względów oczywistych źródłem krytyki, jest rzeczą nieuniknioną i w pewnym sensie przyporządkowaną formacji policyjnej. Obecnie społeczeństwo jest wyczulone na każdy przejaw niewłaściwego postępowania czy zachowania funkcjonariusza policji, a wszelkie kontakty obywatel – policjant, podczas których dochodzi do przekroczenia lub niedopełnienia obowiązków ze strony stróża prawa, kończą się tym, że pokrzywdzeni obywatele dochodzą swoich racji, kierując zawiadomienia o przestępstwie do prokuratury, inicjując postępowania sądowe, powiadamiając przy tym niejednokrotnie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Biuro Spraw Wewnętrznych Policji, Rzecznika Praw Obywatelskich czy media.

Możliwość weryfikacji wszelkich nieprawidłowości, których dopuścili się policjanci, umożliwiają postępowania skargowe, regulowane przez przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego², w toku których zebrany materiał dowodowy potwierdza zasadność złożonej skargi. Celem autora jest przedstawienie w artykule przyczyn powstawania konfliktów, których następstwem są skargi wnoszone na policjantów, zaprezentowanie danych statystycznych obrazujących skalę problemu, a także podejmowanych działań, mających na celu zniwelowanie ujawnionych nieprawidłowości.

Składanie przez obywateli skarg na działania Policji to sprawowanie przez społeczeństwo kontroli społecznej nad tą formacją. Kontrola ta ma za zadanie

¹ W art. 15 ustawy o *Policji* ustawodawca wskazał uprawnienia policjantów w trakcie wykonywania czynności służbowych (t.j. Dz.U. 2021. 1882 ze zm.).

² Dział VIII Ustawy Kodeks postępowania administracyjnego z 14 czerwca 1960 r. (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 735 ze zm.)

zapobiegać degradacji oraz sprzeniewierzeniu się ideałom i zasadom etycznym, którymi winni kierować się policjanci w codziennej służbie.

SKŁADANIA I ROZPOZNAWANIE SKARG NA FUNKCJONARIUSZY POLICJI – PODSTAWOWE REGULACJE PRAWNE

Skarga to wystąpienie jednostki lub grupy osób zawierające krytykę określonych zjawisk związanych z działalnością lub zaniechaniami organów państwowych, samorządowych czy organizacji społecznych, wykonujących zadania zlecone przez państwo³. Instytucja ta jest głęboko zakorzeniona w tradycji demokratycznego konstytucjonalizmu, bowiem pojawiła się już w pierwszych nowożytnych konstytucjach XVIII i XIX wieku⁴.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.⁵ w art. 63 gwarantuje prawo składania petycji, skarg i wniosków⁶ w interesie publicznym, własnym lub innej osoby za jej zgodą do organów władzy publicznej oraz do organizacji i instytucji społecznych w związku z wykonywanymi przez nie zadaniami, zleconymi z zakresu administracji publicznej, przy czym tryb rozpatrywania tych wystąpień określa przede wszystkim Kodeks postępowania administracyjnego.

Zgodnie z uregulowaniami Kodeksu postępowania administracyjnego prawo składania skarg i wniosków przysługuje każdemu, bez konieczności wykazywania posiadania interesu prawnego w sprawie⁷. Załatwiane są one przez organy państwowe, organy samorządu terytorialnego i inne organy samorządowe oraz organy organizacji społecznych w ramach ich właściwości. Co istotne, ustawa gwarantuje ochronę skarżącego i wnioskodawcy, jeżeli działa w zakresie dozwolonym prawem⁸. Zatem nie może być on narażony na

³ Zob. B. Banaszak, *Prawo konstytucyjne*, Warszawa 2012, s. 399.

⁴ Więcej na ten temat: W. Sokolewicz, K. Wojtyczek, art. 63 [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*. t. II, wyd. II, (red.) L. Garlicki, M. Zubik, *Wydawnictwo Sejmowe*, Warszawa 2016.

⁵ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483).

⁶ Warto w tym miejscu wskazać, że Konstytucja RP nie precyzuje, czym instytucja petycji różni się od skargi czy wniosku, jak również brak jest regulacji ustawowych, normujących tryb rozpatrywania petycji – więcej na ten temat zob. M. Kostetska, A. Kuchciak, *Prawo petycji a prawo występowania ze skargami i wnioskami* [w:] *Teoretyczne i praktyczne aspekty realizacji prawa petycji*, R. Balicki, M. Jabłoński (red.), Wrocław 2015, s. 304, https://repozytorium.uni.wroc.pl/Content/73277/PDF/23_M_Kostetska_A_Kuchciak.pdf, (dostęp: 28.05.2022).

⁷ Zob. wyrok NSA w Warszawie z 02 lipca 1998 r. sygn. IV SA 1306/96, LEX nr 45158.

⁸ Nie dotyczy to np. przestępstwa zniesławienia, zniewagi, oszczerstwa, ujawnienia lub wykozystania informacji niejawnych czy prawnie chronionej tajemnicy zawodowej.

jakikolwiek uszczerbek lub zarzut z powodu złożenia skargi lub wniosku bądź dostarczenia materiału do publikacji o znamionach skargi lub wniosku, a organy, do których są one kierowane, obowiązane są przeciwdziałać hamowaniu krytyki i innym działaniom ograniczającym realizację tego prawa.

Stosownie do treści art. 227 k.p.a. przedmiotem skargi może być w szczególności zaniechanie lub nienależyte wykonywanie zadań przez właściwe organy albo przez ich pracowników, naruszenie praworządności lub interesów skarżących, a także przewlekłe lub biurokratyczne załatwianie spraw⁹.

Ustawodawca wyznaczył maksymalny termin jednego miesiąca na załatwienie skargi, liczony od daty jej wniesienia do właściwego organu, zaznaczając jednocześnie, że winna zostać ona rozpoznana bez zbędnej zwłoki¹⁰. W przypadku naruszenia tego terminu organ obowiązany jest zawiadomić strony, podając przyczyny zwłoki i wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia. Warto również wskazać, że pracownik organu administracji publicznej podlega odpowiedzialności porządkowej lub dyscyplinarnej albo innej odpowiedzialności przewidzianej w przepisach prawa, jeżeli z nieuzasadnionych przyczyn nie załatwił sprawy w terminie lub prowadził postępowanie dłużej niż było to niezbędne do załatwienia sprawy. Uprawnienia te zapobiegać mają przewlekłości tego typu postępowań i gwarantować skarżącemu swoisty nadzór nad procedowaniem organów obowiązanych do załatwienia skargi. Końcowo podkreślić należy, że skarżący musi zostać zawiadomiony o sposobie rozpoznania jego skargi.

Organizację przyjmowania oraz rozpatrywania skarg precyzują przepisy wykonawcze¹¹. Najistotniejsze uregulowania dotyczą formy ich wnoszenia, bowiem przewidziano zarówno formę pisemną i ustną do protokołu, ale również telegraficzną lub za pomocą dalekopisu, telefaksu czy poczty elektronicznej. Podkreślenia wymaga fakt, że skargi anonimowe pozostawiane są bez rozpoznania. Ważnym uprawnieniem organu rozpatrującego skargę jest natomiast możliwość wydania polecenia lub podjęcia innych stosownych środków

⁹ Por. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r., kodeks postępowania administracyjnego (t.j.: Dz.U. z 2021 r., poz. 735 ze zm.).

¹⁰ Dodać należy, że stosownie do treści art. 237§2 k.p.k. posłowie na Sejm, senatorowie i radni, którzy wnieśli skargę we własnym imieniu albo przekazali do załatwienia skargę innej osoby, powinni być zawiadomieni o sposobie załatwienia skargi, a gdy jej załatwienie wymaga zebrania dowodów, informacji lub wyjaśnień - także o stanie rozpatrzenia skargi, najpóźniej w terminie czternastu dni od dnia jej wniesienia albo przekazania.

¹¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z 08 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków (Dz.U. z 2002 r., Nr 5 poz. 46).

w celu usunięcia stwierdzonych uchybień oraz przyczyn ich powstawania. Ma to niewątpliwie na celu profilaktyczne wykorzystanie ustaleń poczynionych w indywidualnej sprawie dla przeciwdziałania zaistnieniu w przyszłości analogicznych, negatywnych sytuacji czy zjawisk.

Przedstawione regulacje z zakresu postępowania skargowego znajdują zastosowanie między innymi w odniesieniu do Policji oraz jej poszczególnych funkcjonariuszy, jeżeli zdaniem skarżącego w związku z ich działalnością zaistniały uchybienia wyszczególnione w art. 227 k.p.a.

Organem właściwym do rozpatrzenia skargi złożonej na funkcjonariusza Policji jest – stosownie do treści art. 229 ust 7 k.p.a. – odpowiednio komendant miejski, powiatowy, wojewódzki, stołeczny bądź główny – w zależności od jednostki, w której policjant pełni służbę¹². W przypadku funkcjonariuszy będących wykładowcami szkół policyjnych skargi rozpoznaje komendant szkoły, natomiast do rozpatrzenia skargi na funkcjonariusza CBŚP czy BWSP właściwym będzie odpowiednio Komendant CBŚP i Komendant BWSP.

Na koniec wskazać należy na uprawnienia Rzecznika Praw Obywatelskich do samodzielnego prowadzenia postępowań wyjaśniających w zakresie swoich kompetencji¹³. Podjęcie czynności przez Rzecznika nastąpić może z własnej inicjatywy bądź na wniosek określonych podmiotów – w tym obywateli lub ich organizacji. Ustawodawca wyposażył przy tym Rzecznika w szerokie uprawnienia, umożliwiając mu zbadanie każdej sprawy na miejscu – nawet bez uprzedzenia, żądanie wyjaśnień i przedstawienia dokumentów – w tym akt spraw sądowych i prokuratorskich, jak również zlecenie sporządzania ekspertyz i opinii. Stwierdzając natomiast naruszenie wolności oraz praw człowieka i obywatela, Rzecznik może między innymi skierować wystąpienie do jednostki, w której działalności ujawnił określone uchybienia lub zwrócić się do organu nadrzędnego nad tą jednostką o zastosowanie środków przewidzianych przepisami prawa. Nadto jest umocowany do zainicjowania oraz uczestniczenia w postępowaniach cywilnych i administracyjnych na prawach

¹² Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r., Kodeks postępowania administracyjnego ((t.j.: Dz.U. z 2021 r., poz. 735 ze zm.).

¹³ Zgodnie z treścią art. 1 ust 2 ustawy z 15 lipca 1987 r. (Dz.U. z 2020 r., poz. 627) *O Rzeczniku Praw Obywatelskich* stoi on na straży wolności oraz praw człowieka i obywatela, określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz w innych aktach normatywnych, w tym również na straży realizacji zasady równego traktowania. Art. 80 Konstytucji RP (Dz.U. z 1997 r., Nr 78 poz. 483) przyznaje każdemu prawo wystąpienia do Rzecznika Praw Obywatelskich z wnioskiem o pomoc w ochronie swoich wolności lub praw naruszonych przez organy władzy publicznej.

prokuratora oraz może skierować wniosek o ukaranie, a także uchylenie prawomocnego rozstrzygnięcia w sprawach o wykroczenia, jak również żądać wszczęcia postępowania w sprawach cywilnych i brać w nich udział. Co istotne, uprawnienie do kierowania wystąpień do określonych podmiotów w związku z ujawnionymi uchybieniami wiąże się z możliwością żądania przez Rzecznika wszczęcia postępowania dyscyplinarnego lub zastosowania sankcji służbowych i zobowiązuje te organy do niezwłocznego poinformowania go o podjętych działaniach bądź zajętych stanowisku w terminie nieprzekraczającym 30 dni. W przypadku niepodzielenia przez Rzecznika przedstawionych mu zapatrywań może on zwrócić się do właściwej jednostki nadrzędnej o podjęcie odpowiednich działań.

Co istotne, zgodnie z zaleceniem Komisarza Praw Człowieka Rady Europy 20 czerwca 2007 r., sformułowanego w Memorandum do Polskiego Rządu, dotyczącego utworzenia niezależnego organu badającego niewłaściwe zachowania Policji, Minister Spraw Wewnętrznych 10 lipca 2014 r. wydał Decyzję nr 95 w sprawie wprowadzenia do stosowania w Policji i Straży Granicznej „Wytycznych w zakresie zasad i trybu przekazywania informacji skargowych i pozaskargowych przez Policję i Straż Graniczną do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych”¹⁴. Wprowadzona procedura ma na celu umożliwić efektywne wykorzystanie opisanych powyżej uprawnień Rzecznika Praw Obywatelskich. Przekazywaniu podlegają informacje skargowe – tj. o skargach na nieludzkie lub poniżające traktowanie oraz na naruszenie prawa do wolności i informacji o przysługujących uprawnieniach i pozaskargowe – tj. o zdarzeniach, w wyniku których w rezultacie działań lub zaniechania funkcjonariusza Policji lub Straży Granicznej, w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, wystąpiły skutki w postaci śmierci, próby samobójczej, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia osoby, naruszenia jej wolności seksualnej bądź miało miejsce niezasadne użycie środków przymusu bezpośredniego, przemocy fizycznej lub psychicznej.

STATYSTYCZNY OBRAZ SKARGOWOŚCI W POLICJI

Państwo obdarzyło Policję dużym kredytem zaufania, nadając jej cały katalog uprawnień¹⁵. Odnosząc się do poszczególnych uprawnień nadanych

¹⁴ Decyzja zmodyfikowana Decyzjami Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji nr 3 z 22 stycznia 2021 r. oraz nr 38 z 23 grudnia 2021 r.

¹⁵ Por. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o *Policji*, (t.j. Dz.U z 1990 r., Nr 30 poz. 179).

policjantom, należy wyróżnić kilka podstawowych, tj.: prawo do legitymowania; prawo do zatrzymania w świetle kodeksu postępowania karnego i innych ustaw, w tym osób pozbawionych wolności, a także osób zagrażających życiu, zdrowiu lub mieniu – tzw. zatrzymanie prewencyjne; prawo do pobierania od osób odbitek linii papilarnych i wymazów z policzka; prawo do przeszukiwania osób i pomieszczeń; prawo do rejestrowania obrazu w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych; prawo do kontroli osobistej i przeglądania zawartości bagażu na dworcach komunikacyjnych i portach; prawo do obserwowania i rejestrowania za pomocą środków technicznych obrazu, a w szczególnych przypadkach także dźwięku towarzyszącego pewnym zdarzeniom; prawo do stasowania środków przymusu bezpośredniego, w tym broni palnej.

Funkcjonariusze policji przy realizacji wymienionych zadań i celów nieuchronnie wkraczają w sferę praw i wolności obywatelskich, dlatego w sposób szczególny zobowiązani są do respektowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka¹⁶. Umiejętność właściwego korzystania z uprawnień przy jednoczesnym zapewnieniu każdemu obywatelowi jego praw to zdolność, jaką powinien cechować się każdy mundurowy spełniający swoją misję wobec społeczeństwa. Jako przedstawiciele instytucji sprawującej kontrolę społeczną policjanci są bardzo widoczni w środowisku poprzez pełnienie służby, mają ciągłe kontakty ze społeczeństwem, a poprzez wykonywanie codziennych czynności bezdyskusyjnie wpływają na życie obywateli. Pełnienie służby obfituje w wiele bardzo trudnych sytuacji, a każda podjęta interwencja jest indywidualna i specyficzna ze względu na miejsce, czas i okoliczności, które jej towarzyszą. Dlatego tak ważne jest, aby wszystkie działania Policji były oparte na ogólnie przyjętych zasadach etyki, przepisach prawa oraz podejmowane były z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań społecznych. Zaznaczyć należy, że mundurowi podejmują czynności wobec osób wykazujących różne postawy, zarówno co do zaistniałych sytuacji, jak i do interweniujących stróżów prawa.

Działalność Policji obok uznania wywołuje również uwagi krytyczne, często nacechowane emocjonalnie, a formacja ta jest często negatywnie przedstawiana w środkach masowego przekazu. Funkcjonariusz Policji staje niejednokrotnie przed trudnym wyborem pomiędzy służbą społeczeństwu, poprzez zapewnienie i utrzymanie szeroko pojętego bezpieczeństwa i porządku publicznego, a respektowaniem godności ludzkiej i praw człowieka. Te

¹⁶ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o *Policji*, (t.j. Dz.U z 1990 r., Nr 30 poz. 179).

wydawałoby się pozornie spójne i przenikające się wartości stają się nierzadko punktem zapalnym i przyczynkiem do wnoszenia skarg, które corocznie wpływają do jednostek organizacyjnych Policji.

Skargę na funkcjonariusza Policji może złożyć każdy obywatel, w tym również cudzoziemiec, który w kontakcie z policjantem lub Policją jako instytucją uzna, że doszło do określonych nieprawidłowości lub nadużyć. Nieznajomość prawa, kompetencji i procedur obowiązujących w Policji, własna interpretacja obowiązujących przepisów, chęć zemsty na funkcjonariuszu, zaburzenia psychiczne autora skargi albo chęć poprawienia przez skarżącego swej sytuacji w postępowaniu karnym bądź w postępowaniu o wykroczenie poprzez podważenie wiarygodności policjanta powoduje, że większość wnoszonych skarg nie znajduje odzwierciedlenia w rzeczywistości. Wielu skarżących mylnie przypisuje Policji kompetencje organów wymiaru sprawiedliwości i innych urzędów. Zdarzają się jednak sytuacje naganne, zawinione przez policjantów, wyrządzające znaczne szkody, których odpowiednia ocena możliwa jest właśnie przy skorzystaniu z procedury skargowej.

Tabela 1. Liczba skarg odnotowanych w Policji w latach 2015-2021

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba skarg	23 673	24 338	22 986	20 807	19 534	18 761	19 206
Potwierdzalność skarg	8,4%	8,0%	8,9%	8,1%	8,2%	7,4%	8,4%

Źródło: dane uzyskane z Biura Kadr Szkolenia i Obsługi Prawnej KGP

Funkcjonariusz Policji, z racji pełnionej służby na rzecz społeczeństwa, wystawiony jest na ocenę podejmowanych przez siebie działań lub zaniechań przez poszczególnych obywateli i całą opinię publiczną. Liczba skarg, które co roku wpływają do jednostek organizacyjnych policji (tab. 1) lub innych instytucji uprawnionych do ich rozpatrywania, nie powinna być utożsamiana z pogorszeniem się poziomu pełnienia służby, a tym samym obniżeniem poziomu bezpieczeństwa wewnętrznego. Potwierdzone skargi zapewne mają jednak wpływ na wizerunek Policji oraz na budowanie zaufania obywatela do tej formacji, bowiem już przy nieznaczących potknięciach jej działania mogą spotkać się z krytycznymi ocenami. Kluczową rolę przy wyrażaniu niekorzystnych opinii o pracy Policji pełnią zapewne negatywne przeżycia obywatela

w kontaktach z jej przedstawicielami. Co istotne, pozytywne działania stróżów prawa nie zawsze są zauważalne w społeczeństwie i traktowane są jako oczywistość. Niewątpliwie bowiem większym zainteresowaniem w społeczeństwie cieszą się informacje o pojedynczych, niewłaściwych zachowaniach policjantów niż o spektakularnych sukcesach tej formacji¹⁷.

Dokonując analizy geografii skarg na funkcjonariuszy policji, które wpłynęły w latach 2015-2021 do jednostek organizacyjnych (tab. 2), wskazano te załatwione we własnym zakresie, tj. przez jednostki organizacyjne policji, podległe Komendzie Stołecznej Policji oraz Komendom Wojewódzkim Policji¹⁸. Część skarg została załatwiona w inny sposób, tzn. nie została rozstrzygnięta albo brak było wskazania przedmiotu skargi, albo została wycofana lub przekazana do wiadomości, ewentualnie, zgodnie z właściwością miejscową i przedmiotową, przekazana została do innych organów (policyjnych i pozapolicyjnych).

Tabela 2. Liczba skarg załatwionych we własnym zakresie oraz współczynnik potwierdzalności skarg z podziałem na KWP/KSP w latach 2015-2021

L.p.	Komendy Wojewódzkie Policji	Załatwione skargi we własnym zakresie/ potwierdzalność [%]						
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1.	KSP	1635/ 8,3	1503/ 8,9	1213/ 8,2	1015/ 6,5	909/ 9,0	865/ 6,6	925/ 8,2
2.	KWP Białystok	525/ 8,4	558/ 8,2	575/ 12,3	456/ 12,1	525/ 10,5	568/ 11,0	540/ 11,9
3.	KWP Bydgoszcz	916/ 10,7	821/ 10,8	823/ 9,8	856/ 11,0	784/ 11,0	786/ 12,0	636/ 7,8
4.	KWP Gdańsk	1056/ 7,2	1022/ 6,2	984/ 9,1	839/ 7,5	698/ 6,2	760/ 5,9	644/ 7,1
5.	KWP Gorzów Wlkp.	492/ 7,3	398/ 8,5	362/ 10,8	282/ 7,4	234/ 11,5	209/ 9,1	255/ 11,8
6.	KWP Katowice	1729/ 6,7	1662/ 7,2	1526/ 9,3	1230/ 7,6	1225/ 8,2	1152/ 7,0	1099/ 8,8

¹⁷ Co warte zauważenia, szczególnie w obszarach wiejskich czy małych aglomeracjach miejskich, gdzie policjant znany jest lokalnej społeczności, głównie z uwagi na małą liczebność mieszkańców, każde jego negatywne zachowanie jest odnotowywane i powoduje falę krytyki kierowanej na Policję jako instytucję oraz prowadzi do zmniejszenia poczucia bezpieczeństwa.

¹⁸ W statystykach nie zostały uwzględnione: Komenda Główna Policji, Centralne Biura Śledcze Policji, Biuro Spraw Wewnętrznych Policji, Szkoły Policji.

7.	KWP Kielce	514/ 7,6	480/ 9,4	506/ 10,1	430/ 7,2	396/ 8,1	438/ 8,4	447/ 6,5
8.	KWP Kraków	1542/ 6,4	1418/ 7,6	1512/ 8,7	1316/ 8,4	1321/ 9,3	1374/ 7,7	1340/ 6,6
9.	KWP Lublin	895/ 9,8	977/ 7,8	837/ 7,9	721/ 8,6	729/ 8,6	686/ 7,1	688/ 9,3
10.	KWP Łódź	1068/ 10,0	1103/ 9,2	970/ 7,6	895/ 8,0	864/ 8,3	843/ 7,5	829/ 10,7
11.	KWP Olsztyn	599/ 9,8	564/ 9,4	550/ 7,8	458/ 8,5	398/ 7,8	402/ 8,2	410/ 6,1
12.	KWP Opole	412/ 10,9	449/ 9,8	460/ 10,7	440/ 10,7	459/ 5,9	369/ 7,0	455/ 8,6
13.	KWP Poznań	1196/ 12,9	1136/ 9,9	1092/ 9,5	982/ 8,7	922/ 11,2	1027/ 6,6	911/ 8,3
14.	KWP Radom	771/ 5,3	869/ 6,8	799/ 6,8	657/ 5,2	641/ 3,9	606/ 4,6	678/ 6,3
15.	KWP Rzeszów	692/ 11,3	659/ 7,4	576/ 12,8	484/ 9,3	438/ 7,8	444/ 6,1	397/ 11,3
16.	KWP Szczecin	663/ 13,1	602/ 12,3	599/ 9,5	445/ 8,1	450/ 9,6	452/ 8,0	461/ 8,9
17.	KWP Wrocław	882/ 5,7	889/ 6,7	1067/ 5,9	855/ 6,0	804/ 7,6	754/ 8,5	825/ 11,6

Źródło: dane uzyskane z Biura Kadr Szkolenia i Obsługi Prawnej KGP

Z danych (tab. 2) wynika, że najczęściej załatwionych skarg na działania funkcjonariuszy Policji było w garnizonie małopolskim – 9823 i śląskim – 9623, najmniej zaś w garnizonie lubuskim – 2232 i opolskim – 3044. Wpływ na taką ilość skarg mają zapewne duże aglomeracje miejskie o dużym zagęszczeniu mieszkańców, gdzie codziennie policjanci podejmują ponad 1,5 tysiąca interwencji. Mimo tak dużej liczby składanych skarg na policjantów w Małopolsce i na Śląsku, to największy współczynnik ich potwierdzalności¹⁹ okazał się być w garnizonie podlaskim (10,6%) i kujawsko-pomorskim (10,4%), a najmniejszy w garnizonie mazowieckim (5,5%) i pomorskim (7,0%). Z uwagi na to, że we wszystkich latach rozkład rozpatrywanych skarg oraz współczynnik ich potwierdzalności w poszczególnych garnizonach Policji różnił się, to wykazanie wyraźnej tendencji wzrostowej bądź malejącej w tych dwóch obszarach jest utrudnione.

¹⁹ Potwierdzalność skarg to stosunek skarg potwierdzonych do ogółu skarg załatwionych we własnym zakresie.

KLASYFIKACJA SKARG ZE WZGLĘDU NA RODZAJ NARUSZONEGO DOBRA

Zjawisko skargowości w Policji wymaga rzetelnego opisu i ujęcia w kategoriach ilościowych – tak w aspekcie statystycznym, jaki i dynamicznym. Opierać winno się to na wynikach badań empirycznych, służących nie tylko do celów poznawczych, które mają odpowiadać na pytanie: „jak jest”, ale przede wszystkim pozwalających zrozumieć i wyjaśnić przyczyny składania tego rodzaju skarg, a także stwierdzić: „co należy zrobić, aby ten stan zmienić”. Tego typu analizy na płaszczyźnie empirycznej, drogą obserwacji i pomiaru (analizy gromadzonych danych statystycznych), dają podstawy do ustalenia określonych faktów oraz rządzących nimi prawidłowości²⁰.

Artykuł 254 Kodeksu postępowania administracyjnego ustanawia obowiązek rejestracji i przechowywania przez właściwe organy skarg oraz wszelkich związanych z nimi pism i dokumentów²¹. Czynności te mają na celu usprawnienie kontroli rozpatrywania skarg i zachowanie ustawowych terminów w ich załatwianiu. Skargi składane do jednostek organizacyjnych Policji są klasyfikowane według kategorii²², przy czym w każdej z nich wyodrębnione zostały grupy zarzutów podnoszone przez skarżących.

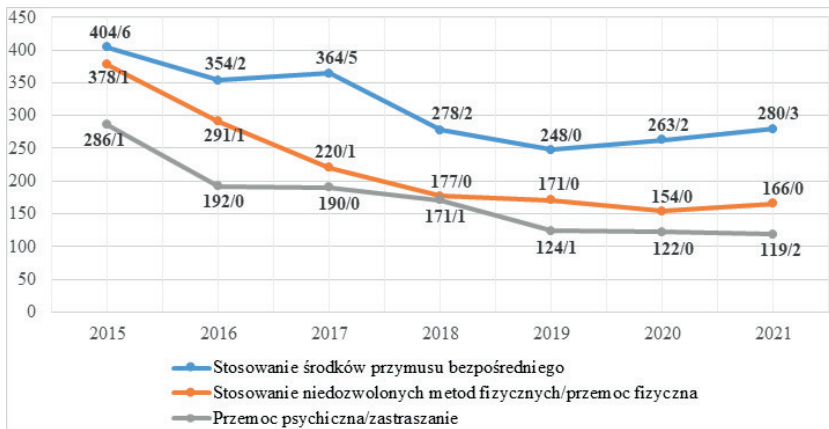
Pierwsza kategoria skarg dotyczy niehumanitarnego lub poniżającego traktowania. Nieumiejętne korzystanie przez funkcjonariuszy policji ze swoich uprawnień, związanych zwłaszcza ze stosowaniem szeroko pojętych środków przymusu bezpośredniego (broni palnej, paralizatora czy technik obездnających), może doprowadzić do naruszenia wartości człowieka, takich jak jego godność czy prywatność życia, a w skrajnych wypadkach do niehumanitarnego lub poniżającego traktowania. Takie działania bywają często źródłem skarg.

²⁰ J. Błachut, *Problemy związane z pomiarem przestępczości*, Warszawa 2004, s. 11-13.

²¹ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r., Kodeks postępowania administracyjnego (t.j.: Dz.U. z 2021 r., poz. 735 ze zm.).

²² Skargi są klasyfikowane według dziesięciu kategorii. W artykule omówione zostaną tylko 4 kategorie, najistotniejsze dla bezpieczeństwa obywateli w relacji z funkcjonariuszem Policji.

Wykres 1. Liczba skarg załatwionych we własnym zakresie i potwierdzonych w Kategorii I – nieludzkie lub poniżające traktowanie w latach 2015-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Biura Kadr Szkolenia i Obsługi Prawnej KGP

Jak wynika z przedstawionych danych (wykres 1) w analizowanym okresie, najliczniejsze zarzuty ujęte w składanych skargach kategorii I – nieludzkie lub poniżające traktowanie – dotyczyły stosowania środków przymusu bezpośredniego. W tej kategorii najwięcej odnotowano również potwierdzonych skarg. Pozostałe zarzuty ujęte w skargach w kategorii I dotyczyły: wymuszenia zeznań, wyjaśnień, informacji, oświadczeń; molestowania seksualnego, gwałtu; warunków w PDOZ²³, izbach dziecka, w konwojach, przy czym liczba skarg i potwierdzonych zarzutów była znacznie niższa od tych ujętych na wykresie 1. Reasumując, można wysunąć wniosek, że na przestrzeni 2015-2021 liczba skarg i potwierdzalność podnoszonych w nich zarzutów nie uległa znaczącej zmianie.

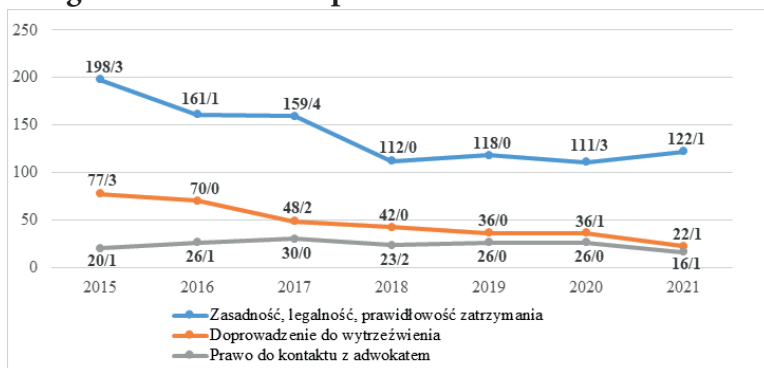
Druga kategoria skarg dotyczy praw osób zatrzymanych. Zatrzymanie jest tym uprawnieniem Policji, którego zarówno zasadność, jak i sposób realizacji są często podważane, albowiem drastycznie wkracza w sferę praw człowieka. Jest bowiem formą przymusu polegającą na krótkotrwałym pozbawieniu wolności. Nie wchodząc szczegółowo na grunt uregulowań prawnych, funkcjonariusze Policji mają prawo zatrzymać osobę stwarzającą w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego lub mienia²⁴.

²³ Pomieszczenie dla osób zatrzymanych.

²⁴ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, (t.j. Dz.U z 1990 r., Nr 30 poz. 179).

Istotnym jest, że osobie zatrzymanej przysługują uprawnienia mające umocowanie w kodeksie postępowania karnego²⁵, a w szczególności prawo złożenia do sądu zażalenia na zasadność, legalność, a także prawidłowość zatrzymania. Zatrzymanemu należy niezwłocznie na jego żądanie umożliwić nawiązanie w dostępnej formie kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym²⁶. Duża liczba skarg może wskazywać na nieznaną przez policjantów praw osób zatrzymanych, co ilustruje wykres 2. Dominujące zarzuty w nich podnoszone dotyczyły zasadności, legalności i prawidłowości zatrzymania, ale potwierdzalność zarzutów była bardzo niska.

Wykres 2. Ilość skarg załatwionych we własnym zakresie i potwierdzonych w Kategorii II – naruszenie prawa do wolności w latach 2015-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Biura Kadr Szkolenia i Obsługi Prawnej KGP

Pozostałe skargi, ujęte w kategorii II, dotyczyły: czasu zatrzymania, prawa do badania/konsultacji lekarskiej, prawa do powiadomienia osoby wskazanej przez zatrzymanego oraz doprowadzenia do placówki opieki.

Opisane powyżej kategorie I i II pozostają w bieżącym zainteresowaniu jednostek i komórek organizacyjnych Policji. Wynika to m.in. z nałożonego na Policję obowiązku przekazywania informacji o skargach ponowionych, zakwalifikowanych do tych kategorii, które są przekazywane do Rzecznika Praw Obywatelskich i MSWiA, zgodnie z omówioną wyżej Decyzją nr 95 Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie wprowadzenia do stosowania w Policji i Straży

²⁵ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 marca 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy, Kodeks postępowania karnego (Dz.U. 2021 poz. 534).

²⁶ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r., Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1375).

Granicznej „Wytycznych w zakresie zasad i trybu przekazywania informacji skargowych i pozaskargowych przez Policję i Straż Graniczną do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych”.

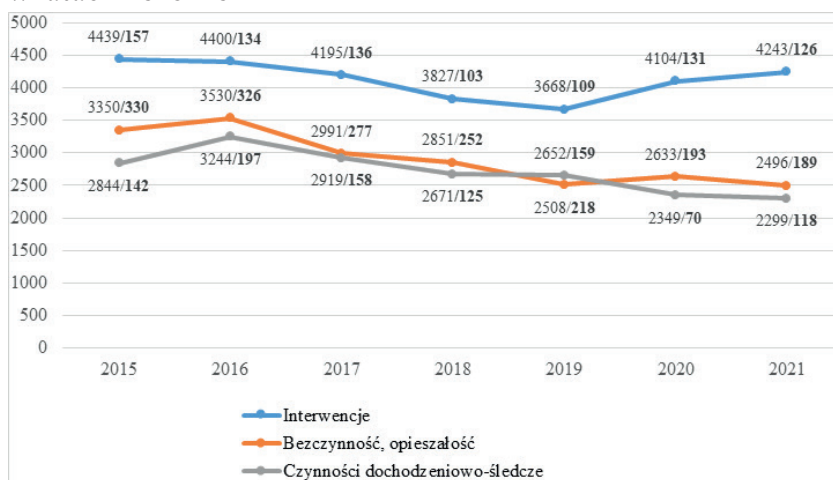
Wśród skarg na postępowanie funkcjonariuszy Policji zdecydowanie najlicniejszą grupę stanowiły zarzuty z kategorii III – tj. czynności procesowe, administracyjne, z ustawy *o Policji*. Kategoria ta obejmuje zarzuty kierowane w związku z podjętymi interwencjami na czynności dochodzeniowo-śledcze oraz operacyjno-rozpoznawcze, na postępowania w sprawach o wykroczenia, postępowanie administracyjne, kontrolę drogową, na czynności wykonywane w związku z procedurą „Niebieska karta”, ale także na prawo do informacji o przysługujących uprawnieniach oraz na bezczynność i opieszałość w czynnościach.

Skargi w tej kategorii składane są w związku z przeprowadzonymi interwencjami oraz z prowadzonymi postępowaniami przygotowawczymi. Może to mieć związek z bezpośrednim kontaktem policjanta z obywatelem podczas działań interwencyjnych lub prowadzonymi czynnościami procesowymi. Aktywna postawa policjanta, jego zdecydowanie i stanowczość często postrzegane są jako działanie na pograniczu brutalności, a nawet jako łamanie praw i wolności człowieka. Podłożem skarg jest również zniecierpliwienie osób szczególnie pokrzywdzonych zbyt długim czasem trwania dochodzenia lub śledztwa oraz odczucie, że policjanci stronniczo popierają sprawców wyrządzonych skarżącym krzywd. Powodem licznych skarg jest również sposób sfinalizowania postępowania przygotowawczego, a szczególnie jego zakończenie niezgodnie z oczekiwaniem skarżącego. Skarżący niejednokrotnie pomijają fakt, że postanowienie o umorzeniu śledztwa lub dochodzenia zatwierdzone jest przez prokuratora i często pokrzywdzeni zamiast zaskarżyć taką decyzję zażaleniem skierowanym do sądu, korzystają z instytucji skargi na policjanta jako osoby sporządzającej decyzję merytoryczną kończącą postępowanie.

Z powyższych danych wynika (wykres 3), że najwięcej skarg wpłynęło do jednostek policji w związku z interwencjami, zaś najwięcej zarzutów potwierdziło się w związku z bezczynnością i opieszałością policjantów realizujących czynności procesowe, co jest niepokojącym zjawiskiem o relatywnie wysokim wskaźniku potwierdzalności. Z doświadczenia zawodowego, poza obiektywnymi trudnościami, stwierdzić można, że policjanci niewłaściwie reagują na zgłoszenia obywateli o popełnionych wykroczeniach, a nawet przestępstwach. Odnosi się to również do opóźnionego kierowania mundurowych

na interwencje lub niejednokrotnie zignorowanie takiego zgłoszenia przez dyżurnych oficerów.

Wykres 3. Ilość skarg załatwionych we własnym zakresie i potwierdzonych w Kategorii III – czynności procesowe, administracyjne, z ustawy o Policji w latach 2015-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Biura Kadr Szkolenia i Obsługi Prawnej KGP

Kolejną grupą skarg, które corocznie rzutują w znacznym zakresie na wskaźnik skargowości w polskiej Policji, stanowią te wniesione z tytułu niewłaściwego stosunku do obywatela w czasie służby. Rozstrzygnięcia tych zarzutów dokonane na niekorzyść policjantów, mimo że z każdym rokiem jest ich coraz mniej (tab. 3), były skutkiem braku umiejętności opanowania emocji w sytuacjach konfliktowych, niskiego poziomu kultury osobistej czy przedmiotowego potraktowania obywatela. Warto jednak zaznaczyć, że część osób, wobec których podejmowane były czynności służbowe, zachowuje się wobec funkcjonariuszy prowokująco i nieadekwatnie do zaistniałej sytuacji. Mimo to policjanci nie mogą poddawać się emocjom i pozwalać na wyprowadzenie się z równowagi.

Tabela 3. Ilość skarg załatwionych we własnym zakresie i potwierdzonych w Kategorii – niekulturalny stosunek do obywatela w latach 2015-2021

Zarzuty		Niekulturalny stosunek do obywatela
Ogółem we własnym zakresie	2015	2631
Potwierdzono		100
Ogółem we własnym zakresie	2016	2434
Potwierdzono		92
Ogółem we własnym zakresie	2017	2311
Potwierdzono		81
Ogółem we własnym zakresie	2018	1885
Potwierdzono		70
Ogółem we własnym zakresie	2019	1939
Potwierdzono		75
Ogółem we własnym zakresie	2020	1733
Potwierdzono		57
Ogółem we własnym zakresie	2021	1915
Potwierdzono		92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Biura Kadr Szkolenia i Obsługi Prawnej KGP

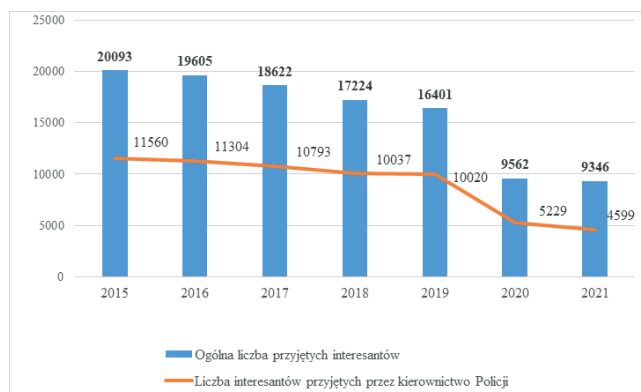
Bez względu na rzeczywiste przyczyny, skargi na niekulturalny stosunek policjanta do obywatela jest zawsze efektem zakłóceń w procesie kontaktu policjantów z osobami, wobec których podejmują czynności służbowe. Zakłócenia te można wyeliminować, podnosząc umiejętności interpersonalne policjantów.

Instytucja skarg – niezależnie od tego, ile w danym okresie statystycznym skarg zostaje potwierdzonych jako zasadne – winna być traktowana jako wskaźnik dostarczający wielu cennych informacji o nieprawidłowościach w zachowaniu i postępowaniu poszczególnych funkcjonariuszy, jak i ogniwach organizacyjnych Policji. Szczególnie cenna jest analiza materiałów tych postępowań skargowych, w toku których potwierdzono zasadność zarzutów stawianych funkcjonariuszom Policji, bowiem pozwala na ujawnienie nieprawidłowości i błędów przez nich popełnianych. Przeanalizowanie przypadków skarg potwierdzonych pozwala na podjęcie przez kierownictwo skutecznych rozwiązań, nakierowanych na ich zniwelowanie w przyszłości, chociażby poprzez przeprowadzenie lokalnych szkoleń zawodowych.

Jak już podkreślono, w większości przypadków skarg, podniesione w nich zarzuty nie znajdują potwierdzenia. W wielu przypadkach nie ma możliwości dowodowych pełnego wyjaśnienia okoliczności w nich opisywanych. Dlatego też każda skarga złożona osobiście czy za pośrednictwem platformy ePU-AP, skrzynek e-mailowych czy poczty, również ta niepotwierdzona, winna być traktowana przez przełożonych jako sygnał do podjęcia ewentualnych działań prewencyjnych. Przełożeni lub osoby wyznaczone, przyjmując interesantów, oprócz przyjęcia samej skargi na policjanta zapoznają się z okolicznościami, jakie związane były z jej złożeniem. Część zainteresowanych w trakcie takich spotkań, po wyjaśnieniu podstaw pranych czy kompetencji Policji, odstępuje ostatecznie od jej skierowania.

Wykres 4 przedstawia dane dotyczące liczby przyjęć interesantów. Z zestawienia tego wynika, że z każdym rokiem liczba przyjętych skarżących w jednostkach organizacyjnych Policji, jak i przez kierownictwo Policji zmniejszała się. Największy spadek nastąpił w 2020 roku, co niewątpliwie spowodowane było z epidemią wirusa COVID-19, w związku z którą okresowo zawieszane zostały przyjęcia interesantów w sprawie skarg²⁷.

Wykres 4. Przyjęcia interesantów w latach 2015-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Biura Kadr Szkolenia i Obsługi Prawnej KGP

²⁷ Na podstawie rozporządzeń Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii – urząd administracji publicznej lub jednostka organizacyjna wykonująca zadania o charakterze publicznym może podlegać ograniczeniu polegającemu na wykonywaniu wyłącznie zadań niezbędnych do zapewnienia pomocy obywatelom – ostatnio obowiązujące Rozporządzenie zawierające to ograniczenie to Rozporządzenie z 6 maja 2021 r. (Dz.U. z 2021 r., poz. 861)

Potwierdzenie zasadności skargi jest wynikiem niewłaściwego wykonywania przez policjanta jego obowiązków służbowych, braku rzetelności i wiedzy zawodowej. Wpływ na to mają zapewne braki w wykształceniu policjantów. Winą należałoby obarczyć przełożonych, którzy często kalkulują, czy wysłać podwładnego na szkolenie lub kurs, czy zapewnić prawidłowe funkcjonowanie wydziału czy jednostki podczas jego nieobecności. Z innej perspektywy jednakże braki w wykształceniu zawodowym mundurowych skutkują sytuacjami, które w konsekwencji stają się podstawą do kierowania skarg przez obywateli na określone zachowania funkcjonariuszy.

Nie można przy tym pominąć faktu, że niejednokrotnie przyczyną takiego stanu rzeczy jest także przeciążenie policjantów obowiązkami, spowodowane brakami kadrowymi. Powodów do skargi dostarcza również niski poziom kultury osobistej niektórych funkcjonariuszy oraz brak umiejętności panowania nad emocjami. Dużą rolę w tym zakresie odgrywać winny szkoły policyjne, w których wykładowcy zobowiązani są zwracać uwagę wszystkim funkcjonariuszom, niezależnie od stażu służby, na prawidłowe i kulturalne zachowanie podczas pełnienia obowiązków, ale także poza służbą.

ZAKOŃCZENIE

Niewątpliwie należy postawić pytanie, czy rozpatrywanie skarg na policjantów przez funkcjonariuszy tej służby gwarantuje bezstronność takich procedur i podejmowanych decyzji. Zawsze bowiem, gdy weryfikacja prawidłowości i legalności działań członków określonej grupy zawodowej powierzona jest innym członkom tej samej grupy, mogą rodzić się wątpliwości, czy powiązania o charakterze służbowym nie mają wpływu na dokonywane oceny i rozstrzygnięcia w przedmiocie zarzutów kierowanych pod adresem współpracowników. Na powyższe zwracał uwagę Rzecznik Praw Obywatelskich wskazując, że taki model postępowania skargowego w Policji budzi w społeczeństwie wątpliwości co do rzetelności rozpoznawania skarg oraz obiektywizmu postępowania, w szczególności w przypadku niepotwierdzenia zarzutów²⁸.

Z drugiej jednakże strony specyfika służby policyjnej, a w szczególności realizacja codziennych obowiązków i zadań w sytuacjach trudnych, zagrażających zdrowiu lub życiu, niejednokrotnie ekstremalnych, wymaga przy

²⁸ Zob. K. Sobczak, *RPO: policjanci nie powinni rozpatrywać skarg na policjantów*, „Prawo.pl”, grudzień 2017, <https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/rpo-policjanci-nie-powinni-rozpatrywac-skarg-na-policjantow,73217.html>, (dostęp: 24.06.2022 r.).

rozpatrywaniu skarg na działania jej funkcjonariuszy uwzględnienia tych szczególnych okoliczności i wzięcia ich pod uwagę przy ocenie każdego weryfikowanego zdarzenia. Dla osoby niemającej bezpośrednich doświadczeń w tym zakresie rzetelne odniesienie się do podnoszonych zarzutów wobec policjantów byłoby znacznie utrudnione.

Obowiązujące rozwiązania prawne, umożliwiające udział Rzecznika Praw Obywatelskich w weryfikacji zachowań funkcjonariuszy Policji oraz opisane wyżej wytyczne w zakresie zasad i trybu przekazywania informacji skargowych i pozaskargowych przez Policję i Straż Graniczną do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, wydają się częściowo odpowiadać na postulaty w zakresie udziału czynników zewnętrznych w postępowaniu skargowym, dotyczącym funkcjonariuszy Policji. Należy mieć również na uwadze, że w każdym przypadku, kiedy w związku ze złożoną skargą ujawnione zostają okoliczności mogące realizować ustawowe znamiona przestępstwa, stosowne zawiadomienia kierowane są do właściwych jednostek prokuratury, które przejmują wyjaśnianie sprawy w trybie przepisów Kodeksu postępowania karnego.

Jednakże niewątpliwie koniecznym jest stałe weryfikowanie danych dotyczących ilości skarg składanych na policjantów oraz sposobu ich rozpatrywania, co pozwolić będzie na bieżącą ocenę efektywności procedur obowiązujących w tym zakresie.

BIBLIOGRAFIA

1. Banaszak B., *Prawo konstytucyjne*, Warszawa 2012.
2. Błachut J., *Problemy związane z pomiarem przestępczości*, Warszawa 2004.
3. Kostetska M., Kuchciak A., *Prawo petycji a prawo występowania ze skargami i wnioskami*, [w:] Balicki R., Jabłoński M. (red.), *Teoretyczne i praktyczne aspekty realizacji prawa petycji*, Wrocław 2015.
4. Sokolewicz W., Wojtyczek K. *art. 63* [w:] Garlicki L., Zubik M. (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. t. II, wyd. II*, Warszawa 2016.
5. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (t.j. Dz.U. z 1997 r., Nr 78 poz. 483).
6. Ustawa z 14 czerwca 1960 r., Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U.2021.735 t.j.).

7. Ustawa z 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (t.j.: Dz.U. z 2020 r., poz. 627).
8. Ustawa z 6 kwietnia 1990 r. o *Policji* (t.j. Dz.U z 1990 r., Nr 30 poz. 179).
9. Ustawa z 6 czerwca 1997 r., Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1375).
10. Rozporządzenie Rady Ministrów z 08 stycznia 2002 r. w *sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków* (Dz.U. z 2002 r., Nr 5 poz. 46).
11. Rozporządzenie Rady Ministrów z 6 maja 2021 r. w *sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii* (Dz.U. z 2021 r., poz. 861).
12. Wyrok NSA w Warszawie z 02.07.1998 r. sygn. IV SA 1306/96, LEX nr 45158.

Netografia

1. K. Sobczak K., *RPO: policjanci nie powinni rozpatrywać skarg na policjantów*, „Prawo.pl”, grudzień 2017, <https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/rpo-policjanci-nie-powinni-rozpatrywac-skarg-na-policjantow,73217.html>, (dostęp: 24.06.2022).